

Sygnatura akt I C 1080/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 czerwca 2015 r.

Sąd Rejonowy w Ostrołęce I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Anna Domian
Protokolant:	st. sekr. sądowy Agnieszka Radecka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 czerwca 2015 r. w O.

sprawy z powództwa **J. P. (1) i H. P.**

przeciwko **B. P. (1)**

o zapłatę

orzeka:

1. oddala powództwo;
2. zasądza od powodów J. P. (1) i H. P. na rzecz pozwanej B. P. (1) kwotę 77 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt. I C 1080/14

UZASADNIENIE

W dniu 15.12.2014r. J. P. (1) i H. P. – reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika – wnieśli pozew przeciwko B. P. (1) o zapłatę kwoty 500 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty – tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gospodarstwa rolnego położonego w N., w okresie od 5.8.2014r. do dnia wprowadzenia się pozwanej oraz o zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

Pełnomocnik powodów wniósł jednocześnie o wydanie postępowania wstępnego obejmującego ustalenie, że doszło do skutecznego odwołania darowizny przedmiotowego gospodarstwa rolnego.

W uzasadnieniu pełnomocnik powodów wskazał, że powodowie w dniu 25.7.2014r. odwołali darowiznę uczynioną na rzecz powódki w umowie z (...). Wskazał, że pozwana, mimo wezwań, nie złożyła oświadczenia o zwrocie darowizny i korzysta z gospodarstwa. W uzasadnieniu pozwu pełnomocnik powodów ponadto złożył wniosek o wydanie postanowienia częściowego co do umowy z (...).

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania. Pełnomocnik pozwanej oświadczył, że przyczyny, które powodowie wskazali w oświadczeniu o odwołaniu darowizny są nieprawdziwe i nie mogły skutkować odwołaniem darowizny; kwestionował również wysokość roszczenia. Podnosił, że oświadczenie o odwołaniu darowizny powoduje jedynie skutek obligacyjny. Wnosił o oddalenie wniosku o wydanie

postanowienia wstępnego podnosząc, że nie jest dopuszczalne wystąpienie z roszczeniem o ustalenie w sytuacji, gdy powodowie mogą wystąpić z dalej idącym żądaniem.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

(na podstawie twierdzeń stron w zakresie w jakim były bezsporne; niżej powołanych niekwestionowanych dokumentów bądź kserokopii dokumentów; częściowo zeznań świadków M. P., B. P. (2), C. B., E. K.)

Na podstawie umowy z (...). H. P. i J. P. (1) darowali synowi i synowej – J. P. (2) i B. P. (1) – gospodarstwo rolne o pow. (...), położone w N. gm. L.. (umowa k. 20-24)

W piśmie z 1.12.2014r. pełnomocnik J. P. (1) i H. P. wezwał B. P. (1) do zapłaty kwoty 500 zł. (wezwanie k. 8)

W dniu 25.7.2014r. H. P. i J. P. (1) sporządzili pismo zawierające oświadczenie o odwołaniu darowizny; pismo zostało doręczone B. P. (1). W piśmie oświadczyli, że obdarowana dopuściła się wobec darczyńców i osób im bliskich rażącej niewdzięczności i wskazali na czym ta niewdzięczność polegała. (k. 10-11)

B. P. (1) w kwietniu 2014r. zwracała się do powodów słowami uznawanymi za obraźliwe. Zabrania dzieciom kontaktów z dziadkami.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest bezzasadne.

Trafnie podnosi pełnomocnik powodów, że oświadczenie o odwołaniu darowizny – o ile jest skuteczne – wywołuje jedynie skutek obligacyjny, tzn. że samo oświadczenie darczyńcy nie powoduje powrotnego przejścia własności rzeczy na darczyńcę. (zob. post. SN z 15.2.2012r., I CSK 284/11). Skutek rzeczowy następuje dopiero, gdy obdarowany, wobec którego odwołano darowiznę, złoży oświadczenie woli o przeniesieniu własności rzeczy na darczyńcę. Ponieważ bezspornie pozwana takiego oświadczenia woli nie złożyła, powództwo o zapłatę już z tego względu należało oddalić. Roszczenie o zapłatę z tytułu wynagrodzenia za bezumowne posiadanie jest przedwczesne, skoro pozwana w dalszym ciągu ma tytuł prawny do posiadania gospodarstwa rolnego otrzymanego od powodów (wraz z byłym mężem).

Bezzasadne były wnioski pełnomocnika powodów, zarówno o wydanie postanowienia (należało rozumieć, że wyroku) wstępnego, jak i częściowego.

Zważyć należy, że zgodnie z art. 318 § 1 kpc Sąd, uznając roszczenie za usprawiedliwione w zasadzie, może wydać wyrok wstępny tylko co do samej zasady, co do spornej zaś wysokości żądania - zarządzić bądź dalszą rozprawę, bądź jej odroczenie. W niniejszej sprawie nie było potrzeby, a nawet podstaw, do orzekania o zasadzie roszczenia. Wniosek pełnomocnika powodów o wydanie wyroku wstępnego, którego treścią miałyby być „ustalenie, że doszło do skutecznego odwołania darowizny.” nie mógł zostać uwzględniony, gdyż powodowie mogą żądać ustalenia tego faktu, jako przesłanki rozstrzygnięcia w sprawie o dalej idącym skutku. Ugruntowany jest w orzecznictwie i doktrynie pogląd, że powództwo o ustalenie nie przysługuje – z uwagi na brak interesu prawnego - jeśli strona może dochodzić ochrony swoich praw występując z dalej idącym żądaniem. (zob. np. wyrok SN z 15.5.2013r., III CSK 254/12, lex nr 1353202; wyrok SN z 10.6.2011r., I CSK 568/10, lex nr 932343; wyrok SA w Białymstoku z 23.5.2014r., I ACa 313/13, lex nr 1477017).

Brak również podstaw do wydania wyroku częściowego. Stosownie do treści art. 317 § 1 kpc, Sąd może wydać wyrok częściowy, jeżeli nadaje się do rozstrzygnięcia tylko część żądania lub niektóre z żądań pozwu; to samo dotyczy powództwa wzajemnego. Po pierwsze przypomnieć wypada, że wydanie wyroku częściowego (tak jak i wyroku wstępnego) jest prawem a nie obowiązkiem sądu. W sprawie niniejszej żądanie takie było pozbawione podstaw; nie zachodziła żadna z przesłanek z art. 317 kpc.

Ponieważ – jak wyżej wskazano – powództwo należało oddalić jako przedwczesne, nie było potrzeby rozważania, czy powodowie skutecznie odwołali darowiznę. Tym niemniej wypada zauważyć, że w pierwszej kolejności wątpliwości budził fakt, czy pismo powodów zawierające oświadczenie woli o odwołaniu darowizny (jak k. 11) zostało doręczone pozwanej podpisane. Pozwana twierdziła, że otrzymała pismo niepodpisane, a jeśli tak w rzeczywistości było, to nie mogło wywołać skutków prawnych. Powodowie twierdzili, że pismo to podpisali, aczkolwiek twierdzili jednocześnie, że wysłali pozwanej takie samo pismo jak k. 11 akt. W toku postępowania (k. 57) syn powodów złożył przedmiotowe pismo z podpisami powodów i zeznał, że rodzice podpisali pismo przy nim. Gdyby zeznanie świadka w tym zakresie uznać za wiarygodne, to należałoby stwierdzić, że pozwana otrzymała oświadczenie powodów o odwołaniu darowizny w lipcu 2014r. Przy czym wskazać należy, że zeznania świadka M. P. były bardzo emocjonalne, ewidentnie stronnicze, nacechowane wrogością w stosunku do pozwanej i dotyczą nieprecyzyjnych, wielu sytuacji sprzed wielu lat i dlatego nie można ich uznać za wiarygodne w całości.

Zdaniem Sądu nie zostało jednak udowodnione, że zaistniały przesłanki do odwołania darowizny. Zgodnie z art. 898 § 1 kc, darczyńca może odwołać darowiznę już wykonaną w razie dopuszczenia się przez obdarowanego rażącej niewdzięczności. Pojęcie rażącej niewdzięczności nie zostało ustawowo zdefiniowane. W licznych orzeczeniach Sąd Najwyższy wskazuje, że chodzi tu przede wszystkim o popełnienie przez obdarowanego przestępstwa skierowanego przeciwko życiu, zdrowiu, czci, godności osobistej czy też mieniu darczyńcy bądź o naruszenie przez obdarowanego spoczywających na nim obowiązków wynikających ze stosunków osobistych czy rodzinnych łączących go z darczyńcą – gdy np. obdarowany odmawia darczyńcy pomocy w razie choroby mimo oczywistej możliwości (np. wyrok SN z 7.05.2003 r., IV CKN 115/01, LEX nr 137593). Cechy rażącej niewdzięczności mogą mieć także inne zachowania, jeśli w świetle powszechnie przyjmowanych w społeczeństwie reguł postępowania uznać je należy za wysoce niewłaściwe i naganne oraz krzywdzące darczyńcę. Stopień tej naganności określa przymiotnik „rażąca”, którego użycie wskazuje, że naganność ta musi mieć charakter szczególny - wyjątkowy i oczywisty. Zachowanie obdarowanego musi cechować znaczne nasilenie złej woli skierowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy lub szkody majątkowej (wyrok SN z 26.07.2000 r., I CKN 919/98, LEX nr 50820). Pojęcie niewdzięczności zawiera w sobie bowiem element celowości - za rażąco niewdzięczne uznać należy tylko takie zachowania obdarowanego, którymi zmierza on w sposób świadomy i celowy do wyrządzenia darczyńcy poważnej krzywdy (wyrok SN z 5.07.2001 r., II CKN 818/00, LEX nr 52608). Istotne znaczenie mają tu więc motywy postępowania obdarowanego. Podkreślić przy tym należy, że kategoria rażącej niewdzięczności ma znaczenie obiektywne - o jej istnieniu nie przesądza samo odczucie pokrzywdzenia po stronie darczyńcy, lecz przesłanka ta musi być oceniana w każdym konkretnym przypadku na podstawie zobiektywizowanych kryteriów.

Z wyjaśnień samych powodów złożonych na rozprawie wynika, że przyczyną złożenia oświadczenia o odwołaniu darowizny były wyzwiska kierowane przez pozwaną w stronę powodów (nie potrafili jednak wskazać, jak często miały miejsce te wyzwiska); fakt, że pozwana po rozwodzie z synem powodów spotyka się z innym mężczyzną, a ponadto, że nie pozwalała dzieciom na kontakty z dziadkami (powodami). Jednoznacznie oświadczyli, że nigdy nie prosili pozwanej o pomoc w chorobie.

Z zeznań świadka M. P. i B. P. (2) wynika, że pozwana w jakiś sposób ograniczała kontakt dzieci z powodami, ale takie zachowanie potwierdzone dowodami miało miejsce jeden raz i nie można uznać, że stanowiło wyraz rażącej niewdzięczności. Również zarzucane pozwanej wyzwiska – jak wynika z materiału dowodowego (zeznania świadka M. P.)– miały miejsce jeden raz, tj. w dniu pogrzebu(...), w kwietniu 2014r.

Zeznania świadka M. P. w zakresie wyzwick i utrudniania kontaktów z wnukami były mniej więcej zgodne z wyważonymi, nie przerysowanymi zeznaniami świadka B. P. (2) i w takim tylko zakresie zasługują na wiarę.

Także z zeznań świadka C. B. wynika, że raz był świadkiem sytuacji, gdy pozwana źle się odnosiła do powodów. C. B. zeznał ponadto, że pozwana zabraniała dzieciom kontaktów z powodami, co potwierdziła także świadek E. K.. Zeznania świadka Z. K. stanowią wyraz jedynie negatywnej oceny pozwanej związanej ze związkiem z innym

mężczyzną. Świadek nie potrafiła w swoich zeznaniach wskazać konkretnych sytuacji i kiedy miały miejsce, które można by ocenić, jako objaw rażącej niewdzięczności.

Świadek A. K. swoje zeznania w istotnych dla niniejszej sprawy kwestiach opierał na informacjach uzyskanych przez powodów i dlatego jego zeznania nie mogą stanowić podstawy wiążących ustaleń Sądu.

Brak pomocy w gospodarstwie od 2011r. nie może sam stanowić skutecznej podstawy odwołania darowizny – z uwagi na upływ terminu z art. 898 §1 kc.

Mając na względzie powyższe uwagi i ustalony stan faktyczny, w ocenie Sądu nie ma wątpliwości, że pozwana nie dopuściła się względem powodów żadnego przewinienia z zamiarem pokrzywdzenia darczyńców, które uzasadniałoby przypisanie jej rażącej niewdzięczności. Stwierdzić należy, że istotą złych relacji między stronami jest rozwód pozwanej z synem powodów i – w większym stopniu - związek pozwanej z innym mężczyzną. Nieuzasadniona jest jednak ocena powodów, że próba ułożenia sobie przez pozwaną życia po rozwodzie stanowi objaw rażącej niewdzięczności i jest zachowaniem celowo wymierzonym w powodów. O ile utrudnianie kontaktów wnuków z dziadkami nie zasługuje na aprobatę, o tyle trudno znaleźć uzasadnienie dla spełniania przez pozwaną oczekiwań powodów co do jej sposobu życia.

Z powyższych względów bezprzedmiotowe było rozważanie wysokości wynagrodzenia.

Z tych względów Sąd orzekł jak w sentencji.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc w zw. z § 6 pkt 1 taksy adwokackiej. . / -/ A. D.